

Тимошенко, Ю. М. Оцінка вартості активів як перспективна функція фінансового менеджменту [Текст] / Ю. М. Тимошенко // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: тези доповідей учасників VIII Міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора, заслуженого діяча науки і техніки України О.С. Бородкіна, 26 березня 2010р. / Національна академія статистики, обліку та аудиту держкомстату України. – Київ. – 2010. – С.103-105

Тимошенко Ю.М.,

асистент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Оцінка вартості активів як перспективна функція фінансового менеджменту

За умов ринкової економіки, коли суб'єкти господарювання мусять самостійно вирішувати проблеми фінансового забезпечення власної інвестиційної, фінансової та виробничо-господарської діяльності, значно зростає роль фінансового менеджменту. На ранніх етапах становлення за фінансовим менеджментом була закріплена роль контролю, суворого обліку та оптимізації витрат виробничого процесу. З цієї позиції, фінансовий менеджмент визначався як сфера управління фінансами підприємства з метою контролю над витратами, своєчасного й правильного проведення фінансових операцій.

Наступним етапом у розвитку фінансового менеджменту вважають відокремлення функцій фінансового планування, організації, мотивації та контролю, що дозволяє розглядати керування фінансами як безперервний процес розв'язання завдань, складність яких природно зростає. Для цього етапу характерним є визначення фінансового менеджменту з позицій планування, організації та контролю за витрачанням фінансових ресурсів підприємств.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин, завдання щодо керування фінансами підприємств, які працюють в умовах нестабільного соціально-економічного оточення, потребують розв'язання у системному підході. Необхідна інтеграція фінансової стратегії в якості базової підсистеми в генеральній стратегічній концепції керування підприємством. Розвиток фінансового менеджменту в Україні став можливим лише з часів запровадження ринкових перетворень. Кардинальні зміни у фінансово-кредитній системі, впровадження нових форм власності, трансформація бухгалтерського обліку та інші заходи щодо реформування економіки актуалізували управління фінансовими ресурсами господарюючих суб'єктів.

Вважаємо, що в сучасних умовах, головною метою фінансового менеджменту на українських підприємствах повинно бути забезпечення максимізації добробуту власників у поточному та перспективному періодах. У свою чергу ця мета реалізується через максимізацію ринкової вартості підприємства.

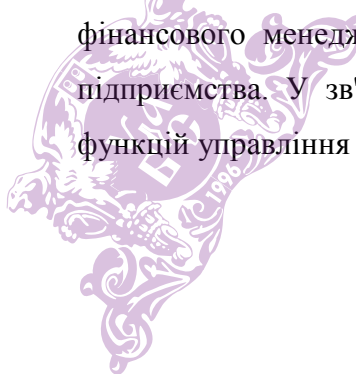
Зазначені завдання вирішуються через реалізацію функцій фінансового менеджменту, однією з яких є управління активами. Управління активами підприємства являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень щодо формування, ефективного використання, а також щодо організації їх обороту.

Виділення у самостійний блок фінансового менеджменту активів, як окремого напрямку, із загальної системи фінансового менеджменту пов'язане із необхідністю доповнення й розвитку методів аналізу, планування, обґрунтування оперативних управлінських рішень та контролю активів. У сучасних умовах цей напрямок фінансового менеджменту набуває розвитку у взаємозв'язку з удосконаленням керування капіталом.

Не зважаючи на те, що наукові дослідження з проблем фінансового менеджменту активів, у зв'язку з провадженням в економіку України ринкових засад, набули розвитку, ряд напрямків залишаються недостатньо вивченими. Один з них – методи оцінки вартості активів діючих підприємств, їх вплив на фінансові результати діяльності, на показники фінансового аналізу, на оцінку ринкової вартості підприємства.

Активи підприємства є однією з найважливіших категорій фінансового менеджменту і являють собою економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які контролюються підприємством та характеризуються вартістю, продуктивністю, здатністю генерувати дохід. Їх постійний оборот у процесі використання пов'язаний з факторами ризику, часу та ліквідності.

Указані характеристики, які відображають сутність активів підприємства, обумовлюють систему основних задач їх фінансового менеджменту для досягнення головної мети – забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному й перспективному періодах. Крім того, слід зазначити, що завдання фінансового менеджменту і активів, в тому числі, визначається періодом розвитку підприємства. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне запропонувати класифікацію функцій управління активами залежно від фаз життєвого циклу підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Функції управління активами залежно від фаз життєвого циклу підприємства

№ з/п	Функції управління активами	Фази життєвого циклу підприємств			
		Створення	Розвиток	Спад розвитку	
				Реорганізація	Ліквідація
1.	Формування необхідного обсягу і складу активів для забезпечення певних темпів економічного розвитку	+	+	+	-
2.	Забезпечення максимальної доходності (рентабельності) активів з урахуванням можливого ступеня фінансового ризику	+	+	-	-
3.	Забезпечення мінімізації фінансового ризику використання активів з урахуванням певного рівня їх доходності (рентабельності)	-	+	+	-
4.	Забезпечення постійної платоспроможності підприємства за рахунок підтримання достатнього рівня ліквідності активів	+	+	+	-
5.	Оптимізація обороту активів	-	+	+	-
6.	Забезпечення застосування адекватних методів оцінки вартості активів	+	+	+	+

Слід зауважити, що мета керування активами нерозривно пов'язана з головною метою фінансового менеджменту і для її досягнення необхідно забезпечити реалізацію основних принципів: інтегрованість із загальною системою управління, комплексний характер формування управлінських рішень, високий динамізм управління, варіативність підходів під час розробки окремих управлінських рішень, орієнтованість на стратегічну мету розвитку підприємства.

Оскільки забезпечення високопродуктивного використання активів, росту їх доходності безпосередньо впливає на ефективність всіх напрямків системи менеджменту звичайної діяльності на підприємстві: операційного, інвестиційного, інноваційного тощо, - виникає необхідність органічної інтегрованості фінансового менеджменту з іншими керуючими системами.

Одночасно, кінцеві результати фінансової діяльності прямо чи опосередковано залежать від управлінських рішень щодо формування і використання активів. У зв'язку з цим керування активами повинно розглядатися як комплексна функціональна керуюча система, яка забезпечує розробку взаємопов'язаних управлінських рішень.

Перехідний період до ринкової економіки характеризується високою динамікою факторів зовнішнього середовища – кон'юнктури фінансового, товарного ринків тощо, а також нестійкими внутрішніми умовами функціонування підприємства. Така ситуація

обумовлює необхідність забезпечення високого динамізму в системі управління активами, який би врахував зміну вище зазначених факторів, потенціал формування фінансових ресурсів, темпи економічного зростання, форми організації виробничої та фінансової діяльності, фінансовий стан та інші параметри функціонування підприємства.

Реалізація кожної вище зазначеної функції неможлива без проведення достовірної вартісної оцінки активів, яка б відповідала основним принципам управління на підприємстві. Прийняття багатьох фінансових рішень спирається на те, яка реальна вартість наявних активів. На думку З. Боді та Р. Мертон, визначенню реальної вартості актива належить друге місце з ряду трьох аналітичних “стовпів”, на які спирається фінансова теорія (інші два – вартість грошей у часі та керування ризиком). Оцінка вартості активів – це найважливіший фактор при прийнятті багатьох фінансових рішень.

Слід зазначити, активи є найскладнішим з об'єктів оцінки, що пов'язано з впливом великої кількості факторів. Адже ці об'єкти в залежності від їх належності до класифікаційних груп (оборотні, необоротні; матеріальні, нематеріальні, фінансові; тощо) можуть використовуватись або утримуватись на підприємстві тривалий час і на їх оцінку впливатимуть інфляція, моральне та фізичне старіння тощо.

Отже, підготовка кожного управлінського рішення щодо формування активів, їх використання в операційному чи інвестиційному процесі повинна враховувати альтернативні можливості дій. Система критеріїв, яка визначає фінансову ідеологію, стратегію чи конкретну фінансову політику, встановлюється безпосередньо на підприємстві.

Будь-які управлінські рішення щодо використання активів у процесі інвестиційної чи операційної діяльності не повинні суперечити головній меті діяльності підприємства та стратегічному напрямку його розвитку, оскільки можуть підірвати економічну основу їх ефективного використання у наступному періоді.

Ефективна система керування активами, організована з урахуванням зазначених принципів, складає основу розвитку підприємства, досягнення необхідних кінцевих результатів господарської діяльності, а також постійного підвищення його ринкової вартості.

